

Stanowisko
Zarządu Związku Gmin i Powiatów Subregionu Północnego
Województwa Śląskiego z dnia 8 listopada 2022 r.

W sprawie: zastosowania instrumentów finansowych w działaniach planowanych w ramach programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027

Zarząd Związku Gmin i Powiatów Subregionu Północnego wyraża zaniepokojenie w kontekście propozycji Komisji Europejskiej dotyczącej zastosowania wsparcia zwrotnego (instrumentów finansowych) dla jednostek samorządu terytorialnego w interwencjach obejmujących inwestycje w odnawialne źródła energii, kompleksową termomodernizację budynków komunalnych oraz wymiany oświetlenia miejskiego w ramach środków pochodzących z Funduszu Spójności.

Należy zwrócić uwagę, że Fundusz Spójności jest jednym z głównych instrumentów unijnej polityki na rzecz ograniczania różnic w rozwoju gospodarczym, społecznym i terytorialnym w państwach członkowskich i Europie. Fundusz finansowo wspiera projekty na rzecz środowiska, w tym projekty związane z energią. Jako fundusz rozwojowy powinien gwarantować on rozwiązania wspierające samorządy w realizacji zadań o charakterze lokalnym i regionalnym, poprzez stosowanie systemu dotacyjnego w kluczowych obszarach, jakimi bez wątpienia są efektywność energetyczna czy odnawialne źródła energii.

W województwie śląskim głównym problemem jest stan jakości powietrza. Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach Departamentu Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska dokonuje rocznej oceny jakości powietrza na terenie poszczególnych województw. Na podstawie analiz, strefy województwa są klasyfikowane. Klasyfikacji stref dokonuje się dla każdego zanieczyszczenia oddzielnie, na podstawie jego stężeń występujących w rejonach, gdzie stężenia te są najwyższe na obszarze strefy. Ze względu na ochronę ludzi, cały Subregion Północny zakwalifikowany został do klasy C z uwagi na przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀, pyłu zawieszonego PM_{2,5}, benzo(a)pirenu, **Zakwalifikowanie obszaru do klasy C oznacza potrzebę podjęcia odpowiednich działań,**

mających na celu osiągnięcie odpowiednich poziomów dopuszczalnych lub docelowych substancji w powietrzu w wyznaczonym terminie. Jakość powietrza pogarsza się wraz z rozpoczęciem sezonu grzewczego (okres jesienno-zimowy). Główną przyczyną złej jakości powietrza w subregionie północnym jest emisja z ogrzewania budynków. 84% emisji rakotwórczego benzo(a)pirenu oraz ponad 46% emisji pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ pochodzi ze spalania paliw stałych. Brak ocieplenia budynków, a przy tym korzystanie z przestarzałych, nieefektywnych pieców prowadzi do pogorszenia jakości życia mieszkańców subregionu.

W świetle powyższego konieczne jest wsparcie działań samorządów na rzecz poprawy jakości powietrza oraz poprawy efektywności energetycznej budynków. Bez pomocy dotacyjnej tempo realizacji takich inwestycji, które są stosunkowo drogie, będzie niewielkie, bądź wręcz staną się one niemożliwe do realizacji. Należy zwrócić uwagę, że samorzady nie działają dla osiągnięcia zysku. Jako istotna część administracji publicznej, realizują szereg usług publicznych służących zaspokajaniu zbiorowych potrzeb ich mieszkańców. Jest to ich ustawowy obowiązek, więc dodatkowe obciążenie budżetów JST w zakresie obsługi kolejnej pożyczki spowoduje znaczne pogorszenie jakości świadczonych usług, w tym tych związanych z ochroną środowiska i zaopatrzeniem w energię elektryczną i ciepłą.

Związek Gmin i Powiatów Subregionu Północnego postuluje zatem o zachowanie dotacji bezzwrotnych/ pomocy bezzwrotnej na realizację inwestycji z zakresu termomodernizacji, montażu i instalacji OZE oraz energooszczędnego oświetlenia.

Przewodniczący Związku

Krzysztof Matyjaszyk